

voa eivätkä ymmärrä kansakouluasioista ja yhteiskunnallisista asioista oikeastaan mitään. Sellainen katsantokanta, joka ed. Päivänsalolla tässä asiassa on, ei ole omiaan rakentamaan yhteiskuntaa, jota ainakin minä toivoisin häneltä pappismiehenä. Minun käsitykseni mukaan on asia sillä tavalla, että paremmin ja notkeammin voi syrjäinen koko kunnan käsittävä elin mennä penkomaan jonkun koulun vinttiä, jos siellä mahdollisesti on koottuna liikoja oppikirjoja, kuin johtokunta, joka on jonkunlaisessa riippuvaisuussuhteessa itsestään opettajasta. Ja kun kerran nykyään jo on omaksuttu se kanta lainsäädännössä, että sellaisten lasten vanhempien täytyisi kuulua kansakoulun johtokuntaan, joilla on lapsia koulussa, ja kun minä olen vakuuttettu, että useimmilla kunnallislautakuntien esimiehillä ja jäsenillä on myös lapsia kouluissa, niin ei suinkaan viime mainituttakaan rupeaisi omien lastensa vahingoksi toimimaan sillä tavalla kuin ed. Päivänsalo pelkäsi. Vai luuleeko ed. Päivänsalo, että kunnallislautakuntiin yleensä valitaan henkilöitä, jotka ovat arvostelukyvyltään huonompia kuin kansakoulujen johtokunnat?

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelun kuluessa on ed. Päivänsalo ed. Ainalin kannattamana ehdottanut, että esilläoleva aloite hylättäisiin. Kutsun tätä ehdotusta ed. Päivänsalon ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy laki- ja talousvaliokunnan ehdotuksen, äänestää „jaa”; jos „ei” voitaa, on ed. Päivänsalon ehdotus hyväksytty.

Puhemies: Kehoitin niitä edustajia, jotka äänestävät „ei”, nousemaan seisalleen.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

Puhemies: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt laki- ja talousvaliokunnan ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Anomus, jossa pyydetään eduskunnan suostumusta edustajan syyteeseen panemiseen.

Esitellään ainoaan käsittelyyn Tammisaaren pakkotyölaitoksen vartijain anomus, jossa pyydetään eduskunnan suostumusta ed. Räisäsen syyteeseen panemiseen.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on asiaa koskeva viime maanantain istunnossa edustajille jaettu kirjelmä, jonka sen allekirjoittajat ovat laillisesti valtuutetun asiamiehen kautta eduskunnan kansliaan jättäneet. Huomautan valtiopäiväjärjestyksen 62 §:n säännöksestä, jonka mukaan edustaja häntä itseään henkilökohtaisesti koskevassa asiassa saa olla mukana keskustelussa, mutta ei päätöstä tekemässä.

Keskustelu:

Ed. Kalliokoski: Herra puhemies! — Asianomaista edustajaa kohtaan on hyvin epäkohteliasta, että minä joudun käyttämään ensimmäisen puheenvuoron tässä keskustelussa. Mutta kiirehdin pyytämään ensimmäisen puheenvuoron siksi, että aion tehdä ehdotuksen, joka tarkoittaa estää tässä vaiheessa syntymästä asiasta varsin laajan keskustelun, koska asia luultavasti ei ole eduskunnan jäsenille vielä siinä määrin selvä, että asiasta voitaisiin nyt laajakaan keskustelun perusteella täyteen selvyyteen päästä. Tämän ehdotuksen perusteeksi, jonka puheenvuoroni lopussa aion tehdä, pyydän kuitenkin lausua muutaman sanan, en käsilläolevasta asiasta sinänsä, mutta yleensä sen laatuudesta kysymyksestä, jonkalainen nyt on eduskunnan ratkaistavana.

Kysymys eduskunnan suostumuksen antamisesta kansanedustajan syyteeseenpanemiseen on epäilemättä sekä periaatteellisesti että käytännöllisesti hyvin tärkeä. Kun tällainen asia on tietääkseni vain yhden ainoan kerran koko Suomen eduskunnan his-

torian aikana ollut eduskunnan ratkaistavana, muodostaisi päätöksen teko asiassa nyt epäilemättä tärkeän ja mahdollisesti myöskin seurauksiltaan suurimerkityksellisen ennakkopäätöksen.

Valtiopäiväjärjestys tahtoo suojata edustajat syyteiltä paljon suuremmassa määrässä kuin muihin kansalaisiin nähden yleensä on asianlaita. Tämä on kai katsottu välttämättömäksi sitä varten, että tahdotaan edustajille turvata tilaisuus olevissa oloissa esiintyvien epäkohtien ja puutteiden suhteellisen vapaaseen arvostelemiseen, mikä ei ole mahdollista, jos ainainen syyteeseen panon uhka on edustajia uhkaamassa. Epäkohtain arvosteleminen on ja sen tulee olla ei ainoastaan edustajain oikeus, vaan myös heidän velvollisuutensa. Eduskunnan historiassa löytyy lukuisiakin esimerkkejä siitä, että eduskunnassa tapahtunut epäkohtien arvostelu, niitten esilletuominen eduskuntakeskustelussa jo on saanut aikaan paljonkin merkittäviä parannuksia. Tällaisia esimerkkejä voisi luetella useitakin, mutta edustajat muistavat niitä ilman esimerkkien esittelyäkin.

Tämän arvosteluoikeuden rajoittaminen on näin ollen erinomaisen arka asia ja tätä oikeutta kuitenkin rajoitetaan, jos tulee tavaksi, että eduskunta yleensä antaa suostumuksensa edustajien syyteeseen panemiseen. Silloin rajoittuu eduskunnassa esitettävä arvostelu siihen, mitä varmuudella tiedetään voitavan oikeudessa todistaa ja tällainen arvostelun supistaminen saattaa olla olojen vastaiselle kehitykselle vaarallista. On siis epäilemättä hyvin arkaillen käytävä ratkaisun tekoon, kun on kysymys tämänkaltaisista asioista.

Asialla on kuitenkin toinen hyvin vakava puolensa. Valtiopäiväjärjestys luonnollisesti ei tarkoita eikä saa turvata edustajille oikeutta poiketa totuudesta. Valtiopäiväjärjestyksen mukaan edustajan tulee noudattaa oikeutta ja totuutta eikä häntä sido mitkään muut määräykset. Jos edustaja tekee itsensä viikapääksi tämän määräyksen ylittämiseen, tulee hänellä niin kuin muillakin kansalaisilla olla velvollisuus vastata oikeudessa menettelystensä. Mikäli hän tämän määräyksen rajoissa pysyy, tulee hänen käsitteäkseni olla vastuuvollisuudesta vapaa.

Kun tälle periaatteelliselle kannalle ase-

tutaan on kysymyksen ratkaiseminen siitä, onko eduskunnan annettava suostumuksensa jonkun eduskunnan jäsenen syyteeseen panemiseen mielestäni riippuvainen siitä, mikä käsitys eduskunnan jäsenillä on edustajan suhteesta totuuteen siinä tapauksessa, jonka nojalla häntä vaaditaan syyteeseen pantavaksi. Ratkaista ei saa kysymys siitä kuka on ollut se henkilö, jonka syyteeseenpanemisesta on kysymys eikä myöskään minkäläatuisessa asiassa hän on esiintynyt. Olen omasta puolestani koettanut perehtyä ed. Räisäsen kysymykseen ja herra oikeusministerin siihen antamaan kirjalliseen vastaukseen, mutta niitten nojalla en omasta puolestani ole voinut vakuutautua siitä, onko ed. Räisänen puheenaolevassa tapauksessa pysynyt totuuden rajoissa vaiko ylittänyt niitä. Kun epäilen, että tämän keskustelun kuluessaakaan ei voida tätä kysymystä eduskunnassa riittävästi valaista, olisi minun käsittääkseni asia lähetettävä perustuslakivaliokunnan tutkittavaksi. Pyydänkin sentähden, herra puhemies, ehdottaa, että eduskunta lähettäisi asian perustuslakivaliokunnan tutkittavaksi, joka yksityiskohtaisesti perehdyttyään asiaan tekisi eduskunnalle ehdotuksen siitä, onko eduskunnan annettava suostumuksensa ed. Räisäsen syyteeseen panemiseen puheenaolevassa asiassa vai eikö.

Ed. Tarkkanen: Pyydän saada kannattaa ed. Kalliokosken tekemää ehdotusta.

Puhemies: Kun on tehty ehdotus asian lähettämisestä valiokuntaan ja sitä on kannatettu, niin ja kun tämän ehdotuksen hyväksyminen keskeyttäisi asian asiallisen käsittelyn, on siitä työjärjestyksen 41 §:n mukaan ensin päätettävä. Kehoitän sen vuoksi seuraavia puhujia lausumaan mielensä tästä ehdotuksesta.

Ed. Räisänen: Minun puheenvuoroni oli tarkoitettu itse asiaan, mutta kun herra puhemies ei salli sitä nyt esittää, niin minä tietysti luovun.

Ed. Päivänsalo: Täällä on tehty ehdotus asian perustuslakivaliokuntaan lähettämisestä sillä perusteella, ettei ehdottaja vielä ole voinut nyt ratkaista sitä, onko ed. Räisänen pysynyt totuudessa vai eikö.

Minusta se perustelu ei ollut oikea. Ilman perustuslakivaliokuntaankin lähettämistä voi todeta näistä asiakirjoista, että ed. Räisänen ei ole pysynyt totuudessa, mutta en tahdo sittenkään vastustaa perustuslakivaliokuntaan lähettämistä.

Ed. P e k k a l a: Luovun.

Ed. T u o m i v a a r a: Tarkasteltuani herra oikeusministerin vastausta, olen minäkin sitä mieltä, että ed. Räisänen on ylittänyt huomattavasti sitä, mikä oikeusministerin selvityksen mukaan on totuus. Näin ollen minunkaan mielestäni asiaa ei tarvitsisi lähettää perustuslakivaliokuntaan, ta-paus on minusta siksi selvä.

Ed. V o i o n m a a: Herra puhemies! Minulla on tarkoituksena perustella juuri tämän asian valiokuntaan lähettämisen tarpeellisuutta ja pyydän siinä suhteessa esittää eräitä näkökohtia.

Arvovaltaiselta taholta on lausuttu, että valtiopäiväjärjestyksen 13 § on täysin selvä siinä kohden, että se asia, josta nyt on kysymys, kuuluu eduskunnan käsiteltäviin sillä tavoin kuin 13 §:ssä säädetään. Minun on kuitenkin tunnustettava, etten ole täysin vakuutettu siitä, että asian laita on niin. Tosinhan nyt esilläolevassa tapauksessa ei liene vähintäkään epäilystä siitä, ettei yritys tulisi hylätyksi, mutta mielestäni ei tätä asiaa ole katsottava ainoastaan yksityisten asianomistajien ja kansan eduskunnan ja kansanedustajien ahdistajien kannalta vaan myöskin kansanedustajien, eduskunnan ja koko eduskuntalaitoksen omalta kannalta.

Tältä viimemainitulta kannalta ei näytä suotavalta, että eduskunta muuttuu yleiseksi käräjätuvaksi, jossa loukatuksi itsensä tunteva henkilö tai kuka hyvänsä puoluekiihkoilija häikäilemättömien asianajajien avulla voi panna vireille luvansaamisjutun ja pakottaa eduskunnan painattamaan asiakirjat, käsittelemään asiaa ties kuinka laajaperäisesti ja sitten antamaan siitä päätöksen. Sanottaneen, että eduskunnan on helppo torjua aiheettomat yritykset, koskapa edustajan syytteesen panemisen lupaan vaaditaan $\frac{5}{6}$ annetuista äänistä. Ja pidettäneen luonnollisena, ettei normaalisina aikoina tämäntapaisia

juttuja eduskunnassa juuri synnykään. Mutta viime aikoina on valtiollinen kehitys maassamme ollut sellainen ja valtiolliset tavat ovat eräillä tahoilla muuttuneet sellaisiksi, että eduskunnan on syytä olla varuillaan niitä vastaan, jotka eivät ka-vahda mitään keinoja päästäkseen vasta-puolen edustajain ja koko eduskuntalaitok-sen kimppuun ja joille tässä tarjoutuva keino, jos se annetaan heidän käsiinsä, on ensiluokkainen ase eduskuntaelämän häiritsemiseen, keino, joka lisäksi ei asiakkail-leen tuota muuta vaivaa eikä kulunkia kuin että kiikuttaa kirjelmän eduskunnan kilttiin kansliaan ja sitten lukee eduskun-nan päätöksen sanomalehdistä, ellei sitä saa kuulla radiossa.

Eduskunta on sellainen valtiollinen lait-os, jossa asiat perustellaan puhutulla tai kirjoitetulla sanalla ja ratkaistaan äänes-tyksellä. Jotta tämä voisi tapahtua häiritsemättä, rauhassa ja vapaasti, on valtio-päiväjärjestykseen otettu edustajaa suojaa- via säännöksiä. Se ei kuitenkaan minun-kaan mielestäni sisällä sitä, että edustaja saisi mielinmäärin puhua mitä tahansa ja toimia miten hyvänsä. Valtiopäiväjärjes-tyksen 58 §:ssä on säädetty täydellinen kurinpidollinen järjestelmä edustajan py-syttämiseksi laillisuuden ja hyvien tapojen rajoissa. Pykälähän kuuluu: „Edustajan tulee esiintyä vakaasti ja arvokkaasti; äl-köön kukaan käyttäkö loukkaavia, pilkal-lisia tai muuten sopimattomia sanoja halli-tuksesta tahi yksityisistä henkilöistä. Jos joku tätä vastaan rikkoo, kutsukoon puhe-mies hänet järjestykseen sekä, ellei hän ota siitä ojentuaksensa, kieltäköön hänet puhumasta. Muuten olkoon eduskunnan asia tutkia, onko edustaja, joka on rik- konut järjestystä, puhemieheltä saapa nuh-teet ja varoituksen taikka määrääjaksi, enintään kahdeksi viikoksi, pidätettävä eduskunnan istunnoista, taikka tuomiois-tuimessa saatettava syytteesen, vai saako asia raueta.” Tässä on eduskunnalla itsellään oikeus ja sanoisin myös velvol-lisuus valvoa, ettei maan kansalaisia ja heidän kunniaansa täällä loukata. Onko tätä oikeutta ja velvollisuutta aina riittä-vässä määrässä ja onnistuneimmalla ta-valla hoidettu, on asia erikseen, johon ei tällä kerralla ole syytä puuttua. Joka ta-pauksessa on eduskunta itse ratkaiseva ja korkein tuomari edustajain valtiopäivätoi-

mintaan nähden. Jos siis täällä oikeasematta ja rankaisematta saadaan loukata 58 §:ää, on se eduskunnan oma häpeä. Mutta missään tapauksessa ei pitäisi eduskunnan ulkopuolella oleville kansalaisille kuulua oikeus harjoittaa jotakin eduskuntaa vielä korkeampaa valvontavaltaa edustajan valtiopäivätoiminnan yli. Sellainen sekaantumisen eduskuntaelämään veisi pohjan pois koko eduskuntaelämästä.

Tältä edeltävältä kannalta on mielestäni katseltava valtiopäiväjärjestyksen 13 §:ääkin. Sen tarkoitus ei voi olla julistaa sellaista oppia, että jokaisella yritysvaltuutetulla kansalaisella on oikeus pyytää eduskunnan lupaa oikeusjutun alkamiseksi edustajaa vastaan hänen puheestansa ja että eduskunnan velvollisuus olisi antaa sellaisen anomuksen johdosta päätös, vaan 13 § mielestäni lausuu juhlallisesti sen parlamentillisen elämän pääperusaatteen, ettei edustajaa voida hänen valtiopäivillä lausumiensa mielipiteiden vuoksi panna syyteeseen eikä häneltä vapautta riistää. Kun lisäksi kuitenkin jatketaan näin: „jollei eduskunta päätöksellä, jota vähintään viisi kuudesosaa annetuista äänistä on äänestyksessä kannattanut, ole siihen suostunut,” niin järjestelmällisesti luulisi sillä tahdottavan sanoa vain sitä, että tämäkin suoja on rajoitettu, että voi esiintyä semmoisia tapauksia, joissa eduskunnan kurinpidolliset toimenpiteet edustajaa kohtaan eivät ole riittävät, tai että eduskunta voi joutua tekemään päätöstä tällaisessa asiassa, jolloin kuitenkin päätös asian erinomaisen arkaluontoisuuden vuoksi on tehtävä suurella määränemmistöllä. Mutta kevytmielisiä ja valtiolliseen vallattomuuteen johtavaa mielestäni olisi, jos tätä säännöstä tulkittaisiin laajemmin kuin itse eduskuntalaitoksemme olemus ja valtiopäiväjärjestyksen henki välttämättä vaatii. Ja ne nähdäkseni vaativat, että tällaisen asian käsittely ja päätöksen teko sellaisista katsotaan sidotuiksi lailliseen aloitteeseen s. o. 58 §:ään sisältyviin aloitteisiin, joita on monenlaisia, edustajain laillisiin aloitteisiin, milloin heidän mielestään 58 §:ää ehkä olisi käytettävä, ja niihin aloitteisiin, jotka ovat hallituksen käsissä. Tähän käsitykseen näyttäisi myöskin viittaavan 13 §:ssä käytetty sanamuoto „syyteeseen pantako”. Eivät täsmällisen ja vakaantuneen kielenkäytön mukaan kuka hyvänsä voi panna syyt-

teeseen kansanedustajaa, vaan sellainen toimi voinee tapahtua ainoastaan syyttäjäviranomaisten kautta, kun taas yksityiset henkilöt vain nostavat kanteen tai oikeudenkäynnin eivätkä suinkaan „pane syyteeseen” ketä hyvänsä toista kansalaista ja vielä vähemmän jotakin edustajaa. Eikä hän voine olla tarkoitus sellainen, että kansanedustajilla olisi vähemmän lainsuojaa kuin muilla kansalaisilla, joita ei kuka henkilö hyvänsä voi „panna syyteeseen”.

Yksityisen kansalaisen kunnian suojeleminen valtiopäivillä on uskottu eduskunnan puhemiehelle, eri puolueiden edustajille ja itse hallitukselle ja sen täytynee riittää turvaamaan kansalaisten kunniaa, eivätkä ne niin huonot turvaajat itse asiassa olekaan, kun vain käsittävät tehtävänsä ja velvollisuutensa oikein.

En ole tässä käsityksessäni aivan huonossa seurassa. Kun vuoden 1908 toisilla valtiopäivillä oli käsiteltävänä samanluontoinen tapaus kuin tämä, rautatiehallituksen anomus saada lupa syyttää oikeudessa ed. Siveniusta, lausui edustaja Arvid Neovius pitävänsä kysymystä periaatteellisesti hyvin laajakantoisena ja katsovansa, että kysymys oli otettava hyvin perusteellisen harkinnan alaiseksi niin muodollisessa suhteessa kuin sisällykseenkin nähden. Siihen perusteelliseen harkintaan silloin kuitenkin ei ollut tilaisuutta, joten eduskunnalla ei ollut muuta mahdollisuutta kuin hylätä rautatiehallituksen anomus ilman sitä valiokuntavalmistelua, jota ed. Arvid Neovius mielestäni aivan oikein vaati. Ed. Nevanlinna lausui kallistuvansa — näin kuuluivat hänen sanansa — „siihen käsityskantaan, että asia olisi valiokunnassa käsiteltävä, varsinkin nyt, kun sellainen ensi kerran on tämän eduskunnan ratkaistavana ja tärkeä perustuslakisäädös on siis sekä tulkittava että sovellettava.” Siihen kuitenkin ei ollut tilaisuutta, jotenka hänenkin täytyi vain yhtyä hylkäämään. Ja monet muut edustajat, Käpy, Grotenfelt ja muut, olivat sitä mieltä, että asiassa ei ollut tarpeellista valmistusta olemassa, jotenka se oli perustuslakivaliokunnassa valmistettava.

Enhän minä voi mennä väittämään sitä, että kaikki minun esittämäni näkökohdat olisivat ehdottomasti päteviä. Mutta mielestäni ne syyt, joita olen tässä tuonut esille, riittänevät kuitenkin tukemaan sitä

ehdotusta, että asia olisi perustuslakivaliokunnassa sekä muodolliselta että periaatteelliselta kannalta vapaasti ja kaikin puolin harkittava. Siinä mielessä minäkin yhdyn kannattamaan sitä, että asia lähetetään perustuslakivaliokunnan valmisteltavaksi.

Ed. Molin: Herr talman! Det gäller nu för riksdagen att avgöra huruvida riksdagen bör eller huruvida riksdagen ens kan remittera nu ifrågavarande ärende till utskott, närmast grundlagsutskottet, såsom här är föreslaget. Det måste medgivas, att riksdagsordningen icke givit anvisning om huru i ett fall som detta bör förfaras. I 63 § finnes visserligen stadgat, att ärende, förrän det upptages till slutlig behandling, bör beredas av utskott, men dessa ärenden äro i paragrafen uttryckligen uppräknade. Där talas om regeringens propositioner och om motioner. Om man återigen tar del av innehållet i 46 §, där de uppgifter, som äliga grundlagsutskottet, finnas närmare preciserade, så ser man, att ett ärende som detta icke finnes i paragrafen antytt. Härav kunde man ju då rätteligen draga den slutsatsen, att remiss till utskott icke borde ifrågakomma, utan att ärendet, såsom talmanen synbarligen har tänkt sig saken, borde av riksdagen omedelbart upptagas till avgörande. Det är ju emellertid så, att det är flera prövningsfrågor, som måste besvaras förrän man kan taga slutlig position i nu ifrågavarande ärende, och då inställer sig naturenligen nog den frågan, huruvida de enskilda riksdagsmännen så att säga på rak arm hava möjlighet att verkställa denna prövning eller huruvida icke en beredning dock vore önskvärd. För min personliga del vore jag nog färdig att upptaga saken till omedelbart avgörande, men då det finnes en hel del riksdagsmän, såsom av diskussionen har framgått, vilka icke äro därtill beredda, så synes det mig, att man icke bör förvägra dem tillfälle att genom en beredning av ärendet få saken klarlagd.

Det nämndes om ett tidigare liknande fall, som behandlats av riksdagen, och synbarligen var det verkligen, såsom någon av de föregående talarna här framhöll, så att det berodde i främsta rummet på

tidens knapphet, att ärendet togs till omedelbart avgörande. Det torde varit den sista dagen den då sittande riksdagen arbetade som ärendet kom upp.

Jag påminner dock om att ett i viss mån liknande fall för icke så länge sedan förelåg till behandling i riksdagen. Det var vid 1930 års riksdag, då fråga uppstod om att riksdagen skulle giva tillstånd till att riksdagsmännen Pekkala och Rötö finge häktas. Även då föreslogs det att ärendet skulle remitteras till grundlagsutskottet, men detta yrkande blev av riksdagen förkastat och ärendet upptogs omedelbart till slutlig behandling. Då talmanen vid ifrågavarande tillfälle i varje fall tillät omröstning därom, huruvida remiss skulle ske eller icke, så får man väl antaga, att något direkt hinder för remiss icke föreligger.

Då jag sålunda är böjd för att understöda rdm. Kalliokoskis förslag, så kan jag dock icke göra det under den motivering som rdm. Kalliokoski framförde. Han ansåg, att ärendet borde remitteras till grundlagsutskottet för att grundlagsutskottet skulle fastslå, huruvida rdm. Räisänen uti sitt påtalade yttrande hållit sig till sanningen eller icke. Detta är otvivelaktigt en omständighet, beträffande vilken riksdagen icke är rätt forum att utlåta sig om, utan det är nog domstol och enbart domstol som kan upptaga denna sida av saken till prövning, för den händelse riksdagen tillåter att ärendet drages till domstol.

Vad grundlagsutskottet, för den händelse remiss ifrågakommer, däremot enligt mitt förmenande bör pröva och undersöka är först och främst den omständigheten, huruvida undertecknarna av ifrågavarande anhållan äro målsägande i saken och sålunda berättigade att däri taga sig talan. Vidare anser jag, att utskottet bör undersöka, huruvida den handling, som sökandena tillvita rdm. Räisänen, konstituerar ett brott, och slutligen huruvida brottets art är av den beskaffenhet, att riksdagen har anledning att lämna sitt begivande till att åtal väckes mot rdm. Räisänen. Det är närmast under den förutsättning att grundlagsutskottet tager dessa frågor under omprövning, som jag är färdig att rösta för remiss.

Ed. von Frenckell: Jag måste beklaga att tvenne riksdagsmän skyndat sig att föreslå remiss till utskott och därmed aybrutit den sakliga behandlingen förrän rdm. Räisänen blev i tillfälle att yttra sig i sak och övriga riksdagsmän måhända ännu varit i tillfälle att framföra sin uppfattning i ärendet. Vi måste erinra oss att rdm. Räisänen framförde ett spörsmål. På detta spörsmål fick rdm. Räisänen ett svar av justitieministern, men var icke i tillfälle att sedermera taga position till justitieministerns yttrande. Nu är det alltså första gången då rdm. Räisänen hade varit i tillfälle att göra detta, och jag åtminstone hade hyst den förhoppningen att rdm. Räisänen här skulle hava återtagit sin beskyllning. Därigenom skulle han hava besparat icke blott sig själv utan framför allt riksdagen den smäleken att en riksdagsman måhända befinnes skyldig till sådant handlingssätt, att domstolsförfarande kommer att inledas mot honom.

Jag har icke klart för mig vad grundlagsutskottet i detta fall skall undersöka, men då rdm. Kalliokoski framhöll att om riksdagen icke skulle sända ärendet till utskott ett prejudikat skulle uppstå, så vill jag understryka att det tillvägagångssätt, som nu sannolikt inslås, d. v. s. att riksdagen sänder ärendet till utskott, ej heller får betraktas såsom ett prejudikat, emedan tvenne riksdagsmän föregripit ärendets sakliga behandling och därigenom framtvungit utskottsbehandlingen. Det kunde hava hänt att riksdagen, under den vidare behandlingen, skulle hava föreslagit utskottsbehandling, men nu har dessa två herrar prejudicerande föregripit riksdagen i beslutet.

Det enda som grundlagsutskottet enligt min uppfattning kan undersöka, är huruvida paragraf 13 i detta fall är tillämplig, d. v. s. „Riksdagsmän må ej ställas under tilltal eller berövas sin frihet för i riksdagen yttrade åsikter”. Jag kan nämligen icke anse att rdm. Räisänen här på sin tid framfört en „åsiikt”, det var ett „påstående”.

Men, då ärendets behandling nu snedvridits på antytt sätt, står icke någonting mer att göra, än att stillatigande vara med om ärendets remittering till utskott, om också enligt min uppfattning, remitte-

ring icke bort äga rum förrän den sakliga behandlingen i riksdagen hade försiggått.

Ed. Aalto-Setälä: Ed. Kalliokosken perustelut asian lähettämislle perustuslakivaliokuntaan olivat minunkin ymmärrykseni mukaan aivan kestäättömät. Yhdyn tässä kohden siihen, mitä ed. Molin täällä asiassa lausui. Eduskunnalla ei nimitäin saata olla tässä asiassa enempää kuin muissakaan asioissa tuomioistuimen asemaa, eikä perustuslakivaliokuntakaan voi sellaista itselleen ottaa. Ratkaisu, mikä eduskunnassa ja perustuslakivaliokunnassa, jos asia sinne lähetetään, on tehtävä, koskee vain sitä, onko pyydetty asia sen luontoinen, että syytteen nostamiseen on lupa myönnettävä vai eikö. Ratkaisua tehtäessä käsittäkseni olisi verrattava toisiinsa sekä valtiopäiväjärjestyksen 13 pykälää että hallitusmuodon 6 pykälää. Hallitusmuodon 6 §:n 1 momentissa nimitäin sanotaan: „Jokainen Suomen kansalainen olkoon lain mukaan turvattu hengen, kunnian, henkilökohtaisen vapauden ja omaisuuden puolesta” (Vasemmalta: Oikein!). Siis myöskin kunnia mainitaan näiden oikeushyvien joukossa, jotka perustuslailla tahdotaan suojata. Käsitäkseni mukaan perustuslakivaliokunnassa lähinnä, jos asia sinne lähetetään, olisi ratkaistava, tekeekö tämä hallitusmuodon määräys tai aiheuttaako se sen, että henkilö, jota edustaja eduskunnassa loukkaa, voi kysyä kunniansa perään. Minä en mene lausumaan ed. Räisänen syyllisyydestä yhtään sanaa, se asia ei kuulu minun tutkittavakseni edustajana. Kannatan kyllä muuten asian lähettämistä perustuslakivaliokuntaan.

Ed. Kalliokoski: Kun eduskunnan puhemiesneuvostossa oli käsiteltävänä kysymys siitä, voidaanko asia lähettää perustuslakivaliokuntaan, oltiin siellä yksimielisiä siitä, että valtiopäiväjärjestyks ei tee estettä asian lähettämislle valiokuntaan. Tämä tästä puolesta.

Mitä tulee sitten ed. Molinin ja ed. Aalto-Setälän huomautuksiin niiden perustelujen johdosta, jotka olen esittänyt ehdotukseni tueksi, pyydään minä huomauttaa, että jos asetutaan sille kannalle, jota varsinkin ed. Aalto-Setälä on tässä asiassa edustanut, on eduskunnan aina annettava suostumus edustajan syytteesen

panemiseen. Minun mielestäni on kuitenkin kysymys eduskunnan suostumuksesta edustajan syytteeseen panemisesta niin vakava asia, että eduskunnalla pitää olla selvillä, onko edustaja tehnyt itsensä syyppääksi siihen tekoon, josta häntä syytetään, ja jos eduskunta havaitsee hänet syyttömäksi, on mielestäni suostumuksen antaminen ehdottomasti evättävä.

Ed. Räisänen: Ed. von Freneckellin lausunnon johdosta minä pyydän huomauttaa, että jos minä olisin saanut käydä tuossa lavalla puhumassa, niin minä olisin luultavasti saanut esitetyksi sellaisia asiahaaroja, että ed. v. Freneckellin olisi uskonut, että minun tekemääni kyselyyn tai kysymykseen on ollut perusteltua aihetta. Minä valitan, että minua on täällä ed. v. Freneckell ja ed. Päivänsalo syyttäneet ja sättineet, mutta minä, asianomainen, en saa käyttää puheenvuoroa (Vasemmalta: Oikein!).

Ed. Kivioja: Minä olen ollut aina sillä kannalla, että kuri eduskunnassa saisi olla ankara ja siinä suhteessa yhdyin ed. Voionmaahan. Persoonista ei ole kysymys, se saa olla minua kohtaan, ed. Päivänsaloa ja Sovijärveä kohtaan, ed. Räisästä ja kaikkia kohtaan yhtä ankara. Mutta minä olen sillä kannalla ja sen käsityksen aion vastakin pitää, että kaikki tärkeät asiat on valiokunnassa valmisteltava. Valtioapäiväjärjestyksen 46 § sanoo nimenomaan, että perustuslakivaliokunnan tulee valmistella „sinne lähetetyt asiat”, ja kun me sen lähetämme sinne, niin niiden tulee se asia käsitellä. Nimenomaan sanotaan, että sellaiset asiat, jotka koskevat perustuslain tulkintaakin, muuttamista ja selittämistä. Tässä on nyt sellainen kysymys, onko edustaja Räisänen eduskunnassa „lausunut” mielipiteitä ollenkaan, kun hän on ne kirjoittanut ja sihteerin „lausunut”. Tässä tarvitaan todella tulkintaa, tarvitaanko edes pyydettyä suostumusta (Eduskunnassa hilpeyttä).

Keskustelu valiokuntaan lähettämisestä julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s: Keskustelun kuluessa on ed. Kalliokoski ed. Tarkkasen y. m. kannattamana ehdottanut, että asia lähetettäisiin lausunnon antamista varten perustuslakivaliokuntaan. Kutsun tätä ehdotusta ed. Kalliokosken ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka haluaa jatkaa asian asiallista käsittelyä, äänestää „jaa”; jos „ei” voittaa, on ed. Kalliokosken ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s: Kehoitän niitä edustajia, jotka äänestävät „jaa”, nousemaan seisolle.

Kun tämä on tapahtunut, toteaa

P u h e m i e s: Vähemmistö.

Eduskunta on siis hyväksynyt ed. Kalliokosken ehdotuksen.

Anomus lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Pöydällepano:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan pöydälle ensi istuntoon

6) Ehdotuksen laiksi keskinäisistä vahinkovakuutusyhdistyksistä

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu lakivaliokunnan mietintö n:o 31.